

דבורה שטרקמן

מחזה מאת אמנון בקר

הדמויות

דבורה שטרקמן	-	כבת שבעים
משה גפני	-	אב חורג לנדב. כבן ארבעים וחמש
אסתר גפני	-	אם לנדב. אלמנת שאול שטרקמן. כבת ארבעים.
עמי	-	קצין צ.ה.ל. כבן שלשים.
נדב שטרקמן	-	נכד לדבורה. כבן עשרים ושתיים.
אשה שרה.		

המקום: דירתה של דבורה שטרקמן בקיבוץ, והכניסה אליה.

הזמן: חורף 1972. משך לילה אחד.

התפאורה מייצגת בלבד. כל הדמויות, להוציא האשה השרה, נוכחות בכל משך ההצגה.

המחזה הוצג על ידי סדנת הצפון של התנועה הקיבוצית בשנת 1978 – כמאה ועשרים פעמים, ברחבי התנועה הקיבוצית ומחוצה לה.

הזכויות שמורות.

קב' יזרעאל 6.11.77

נוסח רביעי.

ת מ ו נ ה ר א ש ו נ ה

(נשמע גשם חזק. הדמויות מתיישבות במקומותיהן. מופיעה האישה השרה)

אשה שרה

אלי, שָׁלַל תּוֹכְלִי,
מִרְגְּלוֹת גְּלוֹעַ
לְטֹף פְּעִמֶיךָ
צִלְצְלֵי כְּבָלִים לוֹ.

תִּלְתְּלֵי זָהָב לְךָ,
כֶּסֶף אֶהְפֹּכֶם לִי.
שָׁלַג לְחִיֶיךָ,
בְּקַמְטִים אֶחָרֵשׁ.

קַדְמוֹנִית כָּל כֶּף אֶתָּה,
כְּלָבָה שָׁל גַּעֲשׂוּ.
מִמְרַחֵק שׁוֹרְפֹת
נֶפֶשׁ אֶסִירֶיךָ.

תִּלְתְּלֵי זָהָב לְךָ.
כֶּסֶף אֶהְפֹּכֶם לִי.
שָׁלַג לְחִיֶיךָ,
בְּקַמְטִים אֶחָרֵשׁ.

כִּי אֵלֵי תְּבוֹאֵי
מִרְגְּלוֹת גְּלוֹעַ.
עֲזָה תְּהִי פְּמֹנֹת,
אֶהְבֵּת חֲיִינוּ.

תִּלְתְּלֵי זָהָב לְךָ
כֶּסֶף אֶהְפֹּכֶם לִי
שָׁלַג לְחִיֶיךָ
בְּקַמְטִים אֶחָרֵשׁ

=====

(האישה השרה נעלמת. הגשם פוסק. אורלוגין משמיע תשע. האור על דבורה. נשמעות נקישות בדלת. לאחר כמה נקישות, מואר משה, ה"נכנס").

משה

דבורה? דבורה? את שומעת? אני דפקתי בדלת.

דבורה

אזני כבר כבדות, אבל עוד יכולה אני לשמוע נקישות בדלתי.

משה

אני דפקתי בדלת.

דבורה

סימן הוא כי לא לך חिकיתי. הגברים של דבורה שטרקמן נכנסים אצלה בלי אזהרה מוקדמת.

משה

אני אמלא נפט בתנור.

דבורה

איני חשה בקור. אינני יכולה לשאת את התנור הזה. הוא גונב את מעט האוויר הצח. אשה בת שבעים ויותר, מה יש לה עוד לבקש? שיהיה האוויר צח, לפחות.

משה

כשתצאי מן הרחצה, מוטב שיהיה החדר חמים. אסור עליך להצטנן. את חייבת לשמור על כוחותייך. מחר ממתין לך יום מפרך ביותר.

דבורה

כל השנה חיה אני בהתכוננות ליום הזה. שום הצטננות לא תעצרני. אני אכבד כראוי את זכרם של אישי ושל בני.

משה

כך. אני אדליק את התנור. המים לרחצה כבר חמים דיים. אסתר מאחרת. כבר זמן שתבוא.

דבורה

לבוא כדי לרחוץ אותי?

משה

אין זו טרחה גדולה מדי, עבורנו.

דבורה

לא. אתה תעזור לאסתר? הנה, חושבת אני, מה היה עושה אלכסנדר, אישי, אילו קם מישהו והציע לו לרחוץ אישה באמבטיה, הה?!

משה

עוד לא זקנה.

דבורה

מה היה עושה, לדעתך?

משה

אסתר לקחה עבורך, מגבת חדשה. אלו גדולות. מחממות היטיב.

דבורה

היה תוקע באחוריו של מי שהציע לו לרחוץ אישה זקנה באמבטיה – את כל כדורי ה"חמסה" ואף את כל המאוזר, כולו, בעקבותיהם!!! אני, מה זכיתי שאברך מצויין כמותך, יגדל את הנכד?

משה

נדב הוא נכדו של אלכסנדר שטרקמן. עד עמקי נשמתו.

דבורה

עד עמקי נשמתו הוא נכד לאלכסנדר, אבל חולב את הפרות. הרי לכם עיסוק לנצר ממשפחת שטרקמן.

משה

אין כל רע בפרות. אני עובד ברפת זה חמש עשרה שנים.

דבורה

אינך שטרקמן. אולי מוטב כך. שהאדם יכול להזדקן חי. לא תחת המצבה שלו.

משה

בנדב מדברים נכבדות. הוא עתיד להחליף את רכז הענף. שלש מאות פרות חולבות ובסך הכל חמש מאות ראש בעדר – אינן עניין של מה בכך. הוא חצטרך להפעיל שני מכוני חליבה חדישים, להכניס שיטות פיטום מהפכניות ועוד ועוד. אני סומך עליו. נדב בחור מוכשר מאד. יש לו רצון חזק כברזל. דבר לא יעמוד בפני רצונו. שנה לא חלפה עוד, מאז השתחרר מהסיירת וכבר הוא מעורה היטיב בכל חיי החברה ובכל עניני המשק.

דבורה

אין גבול לאחריות של השטרקמנים.

משה

הרי לזה התכוונתי.

דבורה

אביו של אלכסנדר היה שומר יערות באוקראינה. שמו בלבד הטיל פחד בלב הגנבים שבכל המחוז ועד לרחבי כל הפלך הגיע. הפריץ לא הניח לו ללכת ועד ימו האחרון פרנסו בכבוד וברוחה. רואה אתה? הם מעולם לא ישבו תחת הגפן והתאנה - לחלוב פרות.

משה

נדב הולך בדרכי אביו.

דבורה

בזה, ודאי מגדיל הוא לעשות מאלכסנדר, סבו. אלכסנדר לא התפנה לחלוב פרות. גם לטפל בבנו, שאול, אביו של נדב, לא מצא פנאי. לא כיבדוהו בשל כך, כל עוד היה חי. אני יודעת.

משה

הרי זו ממש חידה. היכן אסתר? מדוע היא מאחרת כל כך?

דבורה

הכלה שלי.

משה

ודאי אצה למחסן הבגדים או למתפרה. צריך היה להתקין את שמלתך החגיגית. אולי הלכה לחפש אחר נדב. לאחרונה, חסרת מנוחה היא. עתיד הבן גוזל את שנתה.

דבורה

לא היה סיפק בידי לשבוע נחת משאול, בני. צעיר היה מכדי ליהרג, אפילו עבור שטרקמן. שאול.... כך ביקש אלכסנדר לקרוא לו. לא אהבתי את השם הזה. שאול, הרי חייבים להחזיר. לפעמים... אינני נוהגת להשיח בדבר באוזני זרים.. אבל לפעמים חושבת הייתי לעצמי: נו, דבורה, מה היית עושה אילו באו אז, והציגו בפניך בחור כמו שאול שלך ואמרו לך: "קבלי אותו לאגודה". מה אומר לך? אני לא הייתי מקבלת אותו. בדם ואש לא היה מוכן להישבע, אפילו חעייו תלויים לו מנגד. כזה היה בני שאול.... הנכד לא ראהו מימיו.

משה

נדב מיטיב להכיר את אביו. כאילו נפרד ממנו הערב.

דבורה

רק מכל מה שסיפרת לו אתה, במשך כל השנים, ואף אתה לא פגשת בו מימך. מאימו לא הצליח נדב להציל אף מלה אודות שאול.

(האור עולה על עמי, קצין בלבוש קרבי. הוא מקיש "בחוף")

דבורה

כן! היכנס, בבקשה. (עמי משתהה)

משה

אסתר? נדב?

דבורה

יכול אתה להיכנס. מוכנה אני! (עמי "נכנס")

עמי

שלום.

דבורה

שלום ! אני דבורה שטרקמן. לא הכרתני?

עמי

לא הכרתיך ? אודותיך מלמדים אותנו בבית הספר. כך אנו מכרים ותיקים.

דבורה

גם קרובים בלב ונפש. גבר במדים ורובה על כתפיים, הדופק בדלתי, תמיד כובש את הלב עוד לפני שהוא נכנס. באלוהים בורא את כולכם גבוהים וכל כך חסונים. כה דומים איש לרעהו.... נכונה ייתי להישבע כי ראיתיך זה כבר.

עמי

אני מן הגליל. ממשמר הגיא. הרי זה רחוק מפה.

דבורה

קרוב מאד ! אני ראיתיך. פעמיים. בפעם הראשונה הי זה לפני שלשים וארבע שנים. בפעם השנייה היה זה לפני עשרים ושתיים שנים. בדיוק. תמיד היתה זו שעת בין-ערביים סגרירית. בין גשם לגשם. עוד עכשיו הולם באזני הד נקישותיך בדלת. אתה הוא זה שהופיע אז, מן החושך. תמיד. אני זוכרת היטיב. פעם באתך רכוב על סוס. אחר כך היה זה אופנוע צבאי, מרעיש עולמות.

עמי

אני ? !

דבורה

שאלת אחר אלכסנדר , אישי. אחר כך ביקשת את שאול, בני.

עמי

ברשותכם אלך. זמני דחוק.

דבורה

אה.... לא יתכן כי אתה הוא זה.. אתה שהיית אצלי. אז. צעיר אתה מהזמנים ההם והזמנים ההם הלכו. היום, אין לאנשים כמוך דבר לבקש אצל דבורה שטרקמן.

(האור על דבורה מועם. עמי ומשה "מסתודדים")

משה

אתה עמי. אתה מחפש אחר נדב?

עמי

לא ראית ולא שמעת.

משה

אתה מפקד הסיירת. אני אביו החורג. לשם מה באת?

עמי

אינך יודע דבר. דאג שכך יהיה. תמיד. שלום.

(האור על עמי מועם. הוא "יוצא". האור על דבורה עולה)

משה

אסתר מאחרת. אני אכין כוס תה.

דבורה

אז כינו אותו שמגר. מפקד פלוגות השדה.

משה

כך.

דבורה

אכן מאוחר. מוטב שאתרחץ כבר.

משה

הנה. את זרועך השני, בבקשה. אחזיק בה. רק שלא תאבדי את שיווי המשקל, דבורה. ניגש. המים חמים דיים.

(האור יורד על דבורה ומשה. נכנסת האישה השרה:)

אישה שרה

בְּקֶר טַיִל בְּהָרִים.
בְּשֵׁמֶשׁ עָלָה אֶל הָהָר.
הִפְרַח עָלָה בְּשִׂדָּה,
שָׁלְשָׁתָנוּ פָּנִינוּ לְשֵׁמֶשׁ:

אֲמַרִי נָא, אֲמַרִי נָא לִי, אֵת הַזִּזְכָּרֶת
לוֹ שְׁבָתִי, בֵּן כַּמָּה הֵייתִי הַיּוֹם?

אֵת קִטְפֹת לֶךְ תַּפּוּחַ.
אֲנִי קִטְפֹתִי אֶחָד.
אֲנִי תַפּוּחֶךָ תַּפְשִׁתִּי,
נֶפֶל תַּפּוּחִי בְּיַדְךָ

אֲמַרִי נָא, אֲמַרִי נָא לִי, אֵת הַזִּזְכָּרֶת:
לוֹ שְׁבָתִי, בֵּן כַּמָּה הֵייתִי הַיּוֹם?

בְּטַל עֲפַעְפֵי רוּעֵדוֹת,
אֲשַׁנֵּב לְכָבִי פְתָחוֹ.
לְשִׁמְעַ רְנַת צִפְרִים,
כְּצִלִיל רְסִיסִים שֶׁל כֶּסֶף.

אֲמַרִי נָא, אֲמַרִי נָא לִי, אֵת הַזִּזְכָּרֶת,
לוֹ שְׁבָתִי, בֵּן כַּמָּה הֵייתִי הַיּוֹם?

עֲנֵנָת צִחָה מֵאֶפֶק
מֵעַל מִשְׁכַּנְךָ נִרְדְּמָה.
כָּנָף זָפָה, מְרַחֶפֶת,
עוֹטֶפֶת לְבִי גַעְגּוּעַ.

אֲמַרִי נָא אֲמַרִי נָא לִי, אֵת הַזִּזְכָּרֶת:
לוֹ שְׁבָתִי, בֵּן כַּמָּה הֵייתִי הַיּוֹם?

=====

תמונה שנייה

(האישה השרה יוצאת)

(הכניסה לדירת דבורה. אור על אסתר. בידיה השמלה החגיגית של דבורה)

נדב

(בחושך) אמא ?

אסתר

נדב ! ? אה !

נדב

(האור עולה עליו) חושך כזה. אי אפשר להבחין במה שמתקרב. אפילו באימא. קול צעדיך הוא שהסגירך. קול מוכר זה יכול אני לזהות ממרחקים. מדוע אינך ממהרת להיכנס ? תיכף ירד גשם. מה בידיך ? האם כבד ? אה ! אמא שלי ! ("מחבקה ומנשקה")

אסתר

גבר שלי מקסים. ידיך עושות לאמא חשק להיות בת עשרים. לא בת ארבעים. כך עלול אתה להשחית גודר שלם של עלמות צנועות ולהפכן בן-רגע לנשים איומות....

נדב

הן רוצות בי. כל הבחורות. מה לעשות, אמא, אני חושש.

אסתר

הן רוצות להתחתן אתך ולגנוב אותך ממני.

נדב

כך. מה בדייך, אמא?

אסתר

השמלה החגיגית של סבתא.

נדב

הרקומה? עם פיפי הזהב? זו שסבתא לובשת כבר חמישים שנים?

אסתר

השמלה שסבתא לובשת בכל יום זכרון. זהירות. רק עתה סיימו להתקינה. שלש בחורות גייסתי לחצי יום במתפרה. השמלה מש מתפוררת. אתה תיכנס ותניח אותה, בזהירות?

נדב

את אינך מתכוונת להיכנס? הרי כולנו אמורים לבוא.

אסתר

אני איכנס. אחר כך. סבתא רוחצת עכשיו. באמבט.

נדב

לבדה?

אסתר

משה בפנים.

נדב

אמא. דבורה לבדה.

אסתר

אל תטיף לי מוסר, ילד. במקום זה, מוטב יה אילו התחלת להבין גם אותי.

נדב

אבל דבורה לבדה. האם היא אשמה בכך?

אסתר

כך. אתה הנכד שלה.

נדב

את אמי.

אסתר

כך? לא בכל יום זוכה אני לאישור מחדש על שאתה בני ושכני נמצא לידי.

נדב

לא ביקשתי להרעימך.

אסתר

יפה. עליך למחול לי שאני מערבת עצמי בענייניך. שמת לי לב לכך שקיבלת מכתב. האם התקבלת? מה עוד צריכים לעשות?

נדב

עוד יש דברים שעלי לברר.

אסתר

דברים שכתובים במכתב או דברים שצריך לברר כאן? במה שנוגע לבירורים כאן, יכול אתה לסמוך עלי. עם מי עוד צריכים לדבר?

נדב

כבר דיברת עם כולם. אולי ניכנס פנימה? בעניינים אחרים נשוחח מחרתיים, כשנתפנה מיום הזכרון.

אסתר

מה כתוב במכתב?

נדב

שנתקבלתי.

אסתר

הה! כמה אני שמחה. כל כך רצייתי שתלמד. כל כך פחדתי, כאשר נסעת למבחני הכניסה. עכשיו נתקבלת. נדב, בשורה טובה כזו, אינה מצהילה אותך כלל?

נדב

אמרתי לך. עלי לברר דברים לפני שאחליט. שלש שנים אינן דבר של מה בכך. עלי לחזור ולשקול.

אסתר

לשקול?! לשקול מה? איזה מכשול נוסף ישבש פה את הכל?

נדב

את יודעת. אין מי שייקח על עצמו את ענף הרפת.

אסתר

אין? ימצאו מישהו אחר. אתה תלך ללמוד.

נדב

אבל הם צודקים. אני שוכנעתי כי הם צודקים.

אסתר

אינך מביין דבר בחיים האלה, בן שלי. כאן, לעולם אין מישהו אחר שיטול על עצמו משהו, כל זמן שמניחים כי אתה מוכן ליטול על עצמך את הכל. צא ללמוד ומיד תיווכח כי ימצאו מישהו. אתה תיווכח כי גם הצודקים וגם הפרות ימשיכו לחיות בשלום.

נדב

אמא. אינני מסוגל להתנער ממה שמוטל עלי. הם צודקים.

אסתר

צודקים? ! אני לקחתי, הבוקר, דברים עם רכז המשק. נוכח הנסיבות, אותן ציירתי אני לפניו, ואור לנימוקים המיוחדים שאני הבאתי לידיעתו, באופן בלתי משתמע לשני פנים – הרי הוא מוכן ומזומן להיפרד סופית מן הצדק.

נדב

אני אינני מוכן.

אסתר

נדב. האינך רוצה לצאת מעט? ללמוד? להכיר אנשים אחרים? לראות חיים אחרים? מה יודע אתה על חיים שאפשר לחיות אותם אחרת?

נדב

רוצה. ודאי שאני רוצה, אמא.

אסתר

בכן? ! את החובות שממתינים פה לאדם, ממילא אי אפשר לפרוע במשך חיי אדם. אתה תלך ללמוד. כל מה שמוטל עליך, ימתין בסבלנות, שלש שנים.

נדב

אני מהסס, אמא. מותר לי להסס.

אסתר

אינך הססן, נדב שטרקמן. אינך הססן. במיוחד כשאינ אמא שלך ורצונותיה המעיקים, בסביבתך. ואולם, שלש שנים של לימודים, שכולן למענך ולמען שלוות נפשי, גורמות לך היסוסים.

נדב

לא כך, אמא.

אסתר

לא כך?! הרי אם מישהו אחר ייתן את ההוראה, לא אמא, אתה תהייה מוכן אף להשליך את חייך בן רגע, לכל פח אשפה שבתחתיתו מושלכת איזו חובה קדושה.

נדב

אמא. לא כל מכתבי מגיעים תחת עינך הפקוחה. לפני שבוע כתבו וביקשו לדעת אם אסכים לחזור ליחידה. הוצע לי להיות מפקד מחלקה.

אסתר

צ ב א?! אני חשבתי שהסיוט הזה מת ונקבר ביום השחרור. היום המאושר, בו חזרת אלי, סוף סוף בלי המדים האלה. שלש שנים לא ישנתי בגללם!

נדב

שלש השנים האלה היו שנות חיי היפות ביותר.

אסתר

קולו של סבא מדבר מגרונוך. דברי אלכסנדר שטרקמן הגדול.

נדב

זה כינוי הגנאי לסבא. אנשים נזהרים שלא להשמיעו בנוכחות מישהו מבני המשפחה!

אסתר

בכן?! שנינו מהמשפחה, אם אמנם זכיתי כבר להתקבל. לי די ביום זכרון אחד בשנה, בשביל לכבד כל מה שהסבא שלך אמר וכל מה שהסבא שלך עולל. אתה לא תחזור לצבא!

נדב

אמא!

אסתר

מה השבת להם, שם בצבא? שתשמח לחזור?

(האור עולה על עמי. נב "רואה" אותו. אסתר "אינה מבחינה בו")

נדב

עוד לא השבתי דבר. רק סיפרתי לך.

אסתר

יפה. אני אכנס אל דבורה (נדב "פונה ללכת") לאן, נדב?

נדב

תיכף אבוא. עלי למסור משהו דחוף לחולבים הלילה. אחת מן הפרות לקתה בדלקת חמורה. אם לא יתרחש נס, היא תמות עד הבוקר. צריך, בכל אופן, לבדוק אם ניתן עוד לעשות משהו (האור על אסתר יורד. אור על עמי ונדב, הפונה אליו): מה אתה עושה פה?

(חושך. נכנסת האשה השרה)

אשה שרה

בְּלֵיל סוּפָה, לַיִל גֶּשֶׁם,
דָּרְכוּ – שְׁבִילֵי צִלְמוֹת
עַל גַּב סוּסֵה דוֹהֶרֶת
מִהָר אָבִי אָבִיךָ.

נִיהַיְאֵת אֶל טָרִיק
לוֹ יִחַרְבוּ בְּתִיךָ.
לוֹ יַעֲלֶה, יוֹרִיק,
הַעֲשֵׂב בְּלִחְיִיךָ.

רוֹדֵף עֲקֻבוֹת רוֹצֵחַ,
מְזַרְחָה נֶס עַל נַפְשׁ,
אֵשׁ נִגְהָ, לֹא בְקִשְׁהוּ
בְּרִק הָאִיר, לְפִתְעָ.

נִיהַיְאֵת אֶל טָרִיק,
לוֹ יִחַרְבוּ בְּתִיךָ.
לוֹ יַעֲלֶה, יוֹרִיק,
הַעֲשֵׂב בְּלִחְיִיךָ.

הִירִיֹת קִדְמוֹ, אֲזוֹ,
אֶת הַרְעָמִים בְּגִפְזָן.
אֶל בֵּין שִׁיחֵי הַוַּאדִּי
הַטְלוּ הַשָּׁנִים, יַחַד.

נִיהַיֵּאת אֶל טְרִיק,
לוֹ יִחַרְבוּ בַתְּיָד.
לוֹ יַעֲלֶה, יוֹרִיק
הַעֲשֵׁב בַלְחֵיָד.

(האשה השרה נעלמת. האור על אסתר המחזיקה בשמלת דבורה. תיכף לזה יעלה האור על משה)

ת מ ו נ ה ש ל י ש י ת
=====

משה

אסתר?

אסתר

הבאתי את השמלה. הנה.

משה

זמן רב חיכינו לך. אולי תיכנסי אל דבורה. היא רוחצת. טוב היה אילו נכנסת אליה לבדך. לא נעים לה. אתי.

אסתר

גם אני זכאית להתקלח ולנוח. כל היום טרחת בשמלה הזאת.

משה

אסתר. עלינו להיות יותר עם דבורה. זיקנה קופצת עליה. היא משתדלת שלא להראות זאת. אבל אני רואה. קשה לה לעשות דברים.

אסתר

לכל הקשישים מסדרים פה מטפלת. מדוע לא סידרו לדבורה?

משה

סידרו. את יודעת כי סידרו.

אסתר

אני יודעת. סידרו. הבטיחו שיסדרו. אבל שום דבר לא מסתדר. רק אני חייבת את שנותיי לזקנתה של סבתא דבורה שטרקמן. היא מתעקשת לעשות הכל ללא עזרה. חס ושלום! שלא יעזו להכניס אליה מטפלת! אבל אני, אני האוהבת אותה כל כך, אני מוכרחה לשבת פה כל היום וכל הלילה ולהשגיח עליה, מפני שפעם הייתי אשתו של בנה. אסור על אסתר גפני, אשתו של משה גפני הטוב והמסור, לשכוח אף לרגע, כי הייתה לה הזכות הגדולה להיות אשתו של שאול, בנו של אלכסנדר שטרקמן הגדול. כל הכבוד וכל הזכות- במחיר ששת החודשים, בהם הייתי אתו בחדר משפחה. לפני עשרים ואחת שנים.

משה

דבורה תתרגל למצבה. עם הזמן היא תתרגל.

אסתר

לי אין זמן. אין לי זמן אף לדבר אחד. כל הדברים נמלטים מבין אצבעותיי, מפני שאין לי זמן. כבר שלשה ימים מחפשת אני אחר נדב. אני רוצה לדבר אליו. לסכם אתו דבר ברור. רק בדרך מזל נתקלתי בו קודם. אבל לא היה זמן לדבר.....

משה

כך. אבל לא בזה אנו מדברים עכשיו.

אסתר

לא? ! כבר שכחתי במה אנחנו מדברים. אנחנו לא מדברים במה שצריך לדבר בו. אתה יודע כי נדב הסכים ליטול על עצמו את ענף הרפת? מה יהיה אתו? אתה יודע כי פנו אליו מהצבא, בבקשה לשוב? אל תדבר אתי על דבורה. מוטב שתלך ותדבר עם נדב על הדברים האלה!

משה

לא עכשיו. אנחנו נזמין אותו לשיחה שקטה. בחדרנו. מחרתיים. אחרי שנעבור בשלום את יום נאזכרה. אז יהיה יותר שקט.

אסתר

משה. אני אינני שקטה.

הכל יסתדר כפי שצריך שיסתדר.

אסתר

יסתדר? איך יסתדר?! אינני חשה בכך. אינך תופש? אינני יכולה להגיע עדיו. הוא חומק מבין ידי, נדב. כל דבר חשוב בעיניו יותר מעצמו. כבר אינני יודעת כיצד מדברים עמו.... משה.... אתה חייב לעשות משהו. אתה מוכרח.

משה

כך. אבל לא עכשיו. הלא אמרתי. נזמין אותנו מחרתיים לחדר. לכוס תה. מחרתיים. עד אז לא יתהפך העולם.

אסתר

לא מחרתיים. עכשיו. אחרי שנצא מכאן. אינני יכולה להמתין. אני חשה כי כל הדברים החשובים מתרחשים דווקא עכשיו. בימים אלה. בשעות האלה. מה שיחליט נדב עכשיו - לא נוכל לעקור מנו. אני מכירה את נדב. אחרי שיחליט - דבר לא יזיז אותו.

משה

(פונה "ללכת") אנו חייבים לחזור אל דבורה.

אסתר

משה. אתה מוכן להתפנות עוד לרגע? אני אשתך.

משה

כן, אסתר. מה עוד?

אסתר

מה תאמר לנדב? הערב. לאחר שנצא מפה?

משה

אינני יודע. מה שתרצי שאומר, אומר. מחשוב בשקט ונדע מה להגיד. הצעקות לא יועילו. אסתר. מה שאני יודע הוא כי צעקות לא יועילו.

אסתר

טוב. אני לא אצעק. אני לא אפצה פה. רק שנסיים את העניין עוד הערב.

משה

יהא כך. אם נצליח להביא הערב את נדב אלינו, לשיחה. (שוב פונה "ללכת")

אסתר

משה.

משה

מה עכשיו?

אסתר

אין לי עוד ילדים.

משה

לא רצית עוד ילדים.

אסתר

אתה אב מצוין לנדב. חבל שאין לנו עוד ילדים.

משה

הרי על כך סיכמנו לפני עשרים שנים. היה לך קשה עם תינוק אחד. היה קשה לך עם בית-ילדים ועם מטפלות. לא יכולת לעמוד בזה. לי אין טענות. את יודעת כי אני חפצתי בילדים. הייתי יכול לגדל...אפילו עשרה ילדים! כל חיינו היו נראים אחרת אחלו היו לנו עשרה ילדים. לא רק ילדך האחד. אבל אין לי טענות.

אסתר

("מתרפקת" עליו) משה. יודע אתה. אני רק בת ארבעים.

משה

בעיני את בת עשרים וחמש. לא רגע אחד נוסף. את אשה יפה, אסתר.

אסתר

אה..הנח לשטויות.

משה

אולי דובר אני שטויות, אך אינני עיוור. תמיד נחשבת ליפהפייה. עיניהם הבורקות וחושקות של מחזריך, מסגירות את רגשותיהם עד עצם היום הזה. לבך לא היה פנוי לדברים שכאלה. אבל אני אינני עיוור.

אסתר

חה ! חה ! ("נושקת" לו בשובבות). תמיד יודע אתה להיות כל כך טוב אלי. משה... אני רוצה עוד ילדים. כן... אני רוצה להרות עוד ילדים.

משה

עכשיו ?

אסתר

כן ! עכשיו ("נצמדת" אליו) מדוע לא עכשיו ?

משה

אה... אין זה המקום.

אסתר

לא ? ! אבל אני רוצה דווקא עכשיו. אל תטיף לי מוסר.

משה

אסתר. אנחנו נמצאים אצל דבורה.

אסתר

יפה. אולי לא כרגע. אבל אחרי שנלך מכאן. הלילה.

דבורה

(קולה "נשמע" מן החושך) מ ש ה !

(האור על משה יורד. גם אסתר נעלמת. יוצאת האשה השרה)

אשה שרה

אֵי הַלֵּךְ הַגָּבֵר
שָׁעַם שׁוֹבוֹ מִחֹשֶׁךְ
יָדַע אוֹתִי, צוֹחֵק לוֹ
וְהוּא תְמוּזָן מִקָּרֵב ?

סוֹסוּ פָרַע, נִפְלֵ שָׁם
לוֹחֵךְ עֶפְרַיִם הָאָרֶץ.
אוֹתוֹ אֵלַי הִשִּׁיבוּ
שְׂמוֹנָה גְבָרִים עַל שְׁכָם.

אֵי הַבֵּן, יִחִיד לִי ?
כְּסוּס מִדָּבָר יִפְהַפֵּה,
דָּהָר אֶל תוֹף הַלְּיָלָה,
הוֹתִיר נִכְדֵי בְרָחֻם ?

מוֹקֵשׁ נִפְיָן הַרְכָּב
בְּסַעַר הַשְּׂמִימָה.
אוֹתוֹ אֵלַי הִשִּׁיבוּ
שְׂמוֹנָה גְבָרִים עַל שְׁכָם.

אֵי תְמוּק הַנִּכְדֵי ?
אִישׁ, גַּם בֵּן הָיָה הוּא.
לְאַפְלָה הַבְּרִיחַ
אַתְרוֹן הַחַיּוּכִים, לִי ?

כְּדוּר בֵּין הַעֲיִנִים
אוֹתוֹ קָטַל בְּחֶתֶף.

אותו אלי השיבו
שמונה גברים על שקם.

(האשה השרה נעלמת. האור על נדב ועל עמי)

ת מ ו נ ה ר ב י ע י ת

עמי

בכל המשק חיפשתי אותך. אפילו כאן הייתי.

נדב

אתה נראה כאילו יצאת ישור מן הבורץ הגדול. אתם מתאמנים בסביבה?

עמי

לא. באתי לקחת אותך אתי. מייד.

נדב

מה?! כך? בלי אזהרות? הלא אני כבר סתם מילואימניק. מה עם מסמכי חיול? איזה צו?

עמי

רוץ לחדר. לבש משהו חם ובלתי חדיר לגשם וניסע.

נדב

עמי. מחר מתקיים יום הזיכרון לאבא שלי ולסבא שלי. כל ימי חיי לא העזתי להיעדר מן הטקס הזה. גם כשהייתי במדים. אני מצטער.

עמי

אירעה תקלה.

נדב

בטח. הרי בלי תקלות או תאונות לא היו מוכרחים לשלם לך משכורת.

עמי

תוך כמה שעות יהיה על אנשים לחצות את הירדן.

נדב

לא שמעתי. לא אמרת.

עמי

אתה שמעת. אמרתי כי בעוד כמה שעות עומדים אנשים לחצות את הירדן.

נדב

חבל על זמן יקר. אני לא הולך.

עמי

מול ניהיאת אל טריק. בערך. אתה מזהה?

נדב

אני יודע היכן המקום. אבל שם עוד לא הייתי. לחצות את הירדן בגשם הזה? אתם משוגעים. אתם תיסחפו.

עמי

זימנו הנדסה ימית. את המחליפים שלך.

נדב

אתם בידים שאפשר לסמוך עליהן.

עמי

היה אפשר. היה אפשר לסמוך עליהן. עכשיו אי אפשר. לפני שעה וחצי אירעה תאונה.
נדב

מה!?

עמי

המשאית שלהם החליקה בכוח והתדרדרה לתהום בואדי אל טריק. רק בעזרת מסוק, שכמעט
והתרסק גם הוא, תוך כדי חילוץ, הצלחנו לפנות משם את מה שנותר מהם. התוצאה היא
שאנחנו נשארנו בשטח בלי מקצוען יחיד לרפואה. אתה מצוי בטווח הקרוב. הימרת על כך
שאוכל להשיגך. להתחיל עכשיו לחפש אחרים – פירושו ביטול החדירה. מה שאנחנו
מחפשים בצד השני, לא ימתין לנו שם עד שתחול השתפרות במזג האוויר.

נדב

עמי. בנסיבות אחרות הייתי יוצא מיד.

עמי

בנסיבות אחרות אני לא הייתי זז ממקומי. לא לפני שהייתי משוכנע כי אברהם, אמנם
בדק סופית את כל הסיכונים.

נדב

אברהם? המח"ט החדש?

עמי

אברהם אבינו. והנסיבות הקיימות הן אלה: את המח"ט שלנו לא הרתיעה התקלה שאירעה
למקצוענים. אני מניח כי יש לו סיבות מספיקות. לכן, תוך שעתיים נתחיל לחצות. בזמן. בלי
ההנדסה הימית שלנו, אבל אחר כך. כך רציתי להאמין.

נדב

ידוגו אתכם בים המלח.

עמי

אני אביא זאת בחשבון. למשימת הדיג הזה, ודאי שלא תסרב להגיע. כשתדוג אותי, אנא, הואל שלא להשתמש הקרס. רק ברשת. אין זה יאה, גם לא נאה, להעלות את המפקד מים המות, דווקא בקרס. הדבר גם יכאיב.

נדב

מה יש? מלחמה?! פה לא שמענו דבר. מה דחוף שם כל כך?!

עמי

אמרת כי מחר עליך להימצא בבית? עד אור הבוקר, אני מתחייב להחזירך הביתה.

נדב

חי או מת.

עמי

אינך היחיד שעלי להחזיר משם. חי.

נדב

אינני יכול להיעלם כך סתם, עמי. יש אימא. יש סבתא.

עמי

יפה. ספר לסבתא וגם לאימא מה שצריך לספר להן. רק עשה זאת במהירות.

(האור על משה ודבורה, "יוצאים מן האמבטיה")

משה

נדב, היכן היית?

דבורה

(לעמי) שוב הנך פה, גבר במדים ורובה על כתפיים. עכשיו יש לך, ודאי, מעט יותר זמן. אנחנו נשתה תה. זו מסיבת משפחה שאנו מקיימים ערב יום הזיכרון. בחוץ כל כך קר.

עמי

תודה. עלי למהר.

דבורה

תמיד ממהרים אתם לאן שהוא. גם אלכסנדר אישי. גם שאול בני, אצה להם דרכם בערב הזה. שניהם אל ניהיאת אל טריק....מקום ארוך. (עמי נלפת) אסור היה למהר שמה. הפעמים הספורות, בהן היה עולה בידי להחליף כמה מלים עם אלכסנדר, היו רק כאשר הייתי עומדת למרגלותיו, אצל הסוסה, להיטיב ולחזק את רצועות האוכף. אחר כך הייתי ניגשת לפינה, נוטלת את המאוזר המשומן היטיב ומושיטה לו. אז לא היינו מדברים. לא במלים. (מצביעה על נשקו של עמי) מה הנשק הזה?

עמי

תת-מקלע.

דבורה

יכולה אני לגעת בו?

עמי

הנשק חמוש. היזהרי.

דבורה

קרא לי דבורה.... או סבתא שטרקמן.

עמי

סבתא דבורה. הכלי מסוכן. הוא טעון. (היא נוטלת את העוזי, בודקת ומפרקת ומרכיבה במומחיות)

משה

דבורה. עלייך לשתות משהו חם. הנה הגלולות. הרופא ציווה להקפיד שתבלעי אותן בזמן.. הנה כוס מים.

עמי

(לנדב) הסבתא שלך יכולה לשרת כמדריך נק"ל בכל מקום.

דבורה

נק"ל ? אל מה אתה מתכוון ?

נדב

(לדבורה) קיצור הביטוי: "נשק קל", דבורה. (לעמי) בזמנים ההם היא הייתה אחראית על מחסן הנשק המרכזי של הגוש, בסליק שהיה פה. היא גם לימדה כיצד להשתמש בנשק.

דבורה

כאשר אני נוגעת בכלי, חדלות ידי מלרעוד. (מרכיבה את העוזי ומוסרת לעמי) הרי זה נשק עברי אמיתי. תמיד צריך היה לשמור עליו היטב. כאשר היו באים התורכים לחפש אחר הנשק, לא פעם תחבתי אקדח למקומות מוצנעים, שהתורכים לא העזו לחטט בהם. היום, מודה אני לאלוהים שרחקתי מכל זה. עם נכד אחד חי.

נדב

סבתא. עלי לצאת לרגעים ספורים. מיד אחזור. עמי ימתין לי פה.

משה

("אץ אחריו ומסתודד") לאן ?

נדב

לקחת משהו חם. משה. המתן עד שאחזור. אני אזדקק לך.

משה

אינך מתכוון להיעלם מן הבית, עם חברך ? אסתר ואני מצפים שתיכנס אלינו לאחר שמשתה פה תה.

נדב

אכנס בהזדמנות אחרת. מחר. אחרי האזכרה.

משה

אימא לא תניח לך. נדב. חשוב בדבר.

נדב

אתה תהייה פה ? יהיה לי דין ודברים עם אימא. אתה תהייה פה ?

משה

תמיד.

(חושך על כולם. נדב "יוצא" נכנסת האשה השרה :)

אשה שרה

כְּצֹפֹר חִפְשִׁית בַּיַּעַר
לֹא יָדַע לְבִי כָּל צַעַר
מָה טוֹב וּמָה נָעִים הָיָה לִי אֹז.

עַד שָׁבַאתְּ וּבִיָּדֶיךָ
מְשַׁכְּתָנִי אֶתְרִיךְ.
הָיִית מְסוּר הַבְּטָחָתְּ לִי, לְעַד.

אָךְ לֹא אֲשֶׁר לִי נִתְּתָה.
וּבְלִי רַחֵם, חַיֵּי שְׁחַתָּה,
וּנְשַׁכַּח הַיַּעַר מִנִּי לָב.

מָה שָׁקָטָה, אֶתְּךָ יִשְׁכַּחְתִּי
אֲשֶׁרִי מְצַאתִי, כִּיךָ חֲשַׁכְתִּי.
וּתְשָׁאִיר אֶתְרִיךָ רַק הַכָּאב.

לה....לה....לה....

(האשה השרה יוצאת. אור על דבורה, משה ועמי בחדר. לאחר רגע מוארת אסתר. היא
"נכנסת")

=====

ת מ ו נ ה ח מ י ש י ת

אסתר

ערב טוב. היכן נדב?

משה

ערב טוב, אסתר.

עמי

ערב טוב.

משה

התעכבת. כבר חייכנו לך. זהו עמי. זו אסתר, אימא של נדב.

עמי

נעים מאד.

אסתר

כן. היה זה עיסוק מפרך ביותר, עד שסיימו להתקין את השמלה. חרף מזג האוויר האיום, אני
הזעתי כהלכה. ממש מרחץ תורכי! ניגשתי לחדר ורחצתי עצמי במקלחת הגונה.

דבורה

גם אני.

אסתר

שמלתך יפה להפליא. ברק הריקמה לא דהה כלל. הריקמה הזאת, כל כך מושכת את העין, עד שכל הבחורות במחסן הבגדים התאספו כדי להזיז בה את עיניהן. אלת אמרה כי ריקמה כזו וודאי קישטה את האפוד ואת חושן הכוהנים.

משה

הנה מוכן התה. ("מגיש") עמי, אתה תשתה כוס תה?

אסתר

היכן נדב? (לעמי) סלח לי. מי אתה, בדיוק?

דבורה

זהו עמי. הרי משה הציגו כבר בפניך. הוא מכר ותיק שלי. הזמנתי אותו לשתות תה במסיבת המשפחה.

אסתר

מכר ותיק? מה שמך?

עמי

עמי. הכרתי את נדב כשהיינו יחד בצבא.

אסתר

הוא היה. אתה, רואה אני עדיין משחק בחיילים. אינך נראה עוד כעלם צעיר. אין לך אשה? ילדים? אין לך משפחה? לא ממתינים לך בבית בשעה כזאת?

עמי

אני משרת בצבא הקבע. אשתי איננה ממתינה לי. זה שנתיים. את בני רואה אני לעתים קרובות.

אסתר

כל כך מצער. הצבא הזה מפריד בין כולם.

משה

אסתר. הניחי לו.

עמי

לא החרשתי כאשר אחרים חרשו בעגלתי.

אסתר

והיא, נמאס עליה להיוותר כחלקת שדה אחת. לא קצורה.

עמי

את טוענת עבורה, כאילו הייתן מכרות ותיקות.

אסתר

לא אני. אולי דבורה. מעניין מאד כל זה. מה מחפש אתה פה..אה...מה שמך?

עמי

עמי.

משה

סלחו לי. אך לפנינו כמה עניינים דחופים. רציתי לומר כי עדיין לא השלמנו את כל הטעון סידור. עוד לא ברור כיצד יגיע מחר כל הקהל אל בית העלמין. הבוץ עמוק ודביק. צריך יהיה לסדר רכב מיוחד, לפחות עבור הקשישים. אחרי הצהריים הייתי שם. המקום מטופח מאד. עובדי הנוי הוסיפו עשרות עציצי חרציות סביב מצבותיהם של אלכסנדר ושל שאולץ כל זה, יחד עם הצמחייה הירוקה ויחד עם הרקפות- הוא מראה מרהיב ממש.

דבורה

על מה דואג אתה כל כך? אני אינני דואגת. הקהל יגיע אל חלקת הקברות. כך או כך. מזג האוויר לא מנע מאתנו להגיע שמה בכל השנים האלה. משה, בשנה שעברה שמת לי לבי לכך כי התקשיתי לקרוא את הכתוב על המצבות. ההבחנת בזה גם אתה?

משה

גם לכך דאגו. כל הכתובות נוקו ונצבעו מחדש בגוון שחור אפרפר. גם סיכמתי עם מי שצריך שיש להחליף את שלט הארד בפתח הכניסה לבית אלכסנדר. השלט הישן נשחת עם חלוף הזמן.

אסתר

השלט נשחת מאז שהוסיפו בו את שמו של שאול. השלט ההוא היה מכוון להנציח שם יחיד.

משה

(שולף שלט ארד) הרי. מחר בבוקר ייקבע זה תחת השלט הישן. זו תהייה תוספת לטקס הרגיל. אני מקווה כי יחד עם התוספת הבלתי צפוייה, עוד נסדר במסגרת הזמן.

דבורה

הרי זה שלט נאה. יש בו מן הפשטות ומן הכבוד.

אסתר

גדול מדי. לא מוכרחים למשוך כל כך הרבה תשומת לב. חוסר היחס בגודל, מעלה בדמיוני את הנאומים שישאו בטקס קביעת השלט. מיני שטויות שגם אלכסנדר וגם שאול היו מתפקעים מצחוק, אילו שמעו אותם.

דבורה

אלו דברים שאומרים לאדם רק אחרי מותו.

אסתר

חס וחלילה, שלא ישמע דברים כאלה והוא עוד חי....

משה

אומרים גם דברים שנוגעים ללב.

אסתר

"לא נוכל לשכוח" אומר אברשה, בצער רב וביגון קודר, מפני שאין מי שיעבוד מחר ברפת. "הלב מסרב להאמין" גונחת שפרה, שלעולם לא תזכור איך הייתה תוקעת אל לועו של שאוליק

התינוק, כל מה שפלט ולא אהב לאכול. "כל כך הערכנו אותם" לוחש מישקה, לא מוטרד, כי אין איש זוכר כיצד תבע באסיפות, להרחיק את הארחי-פרחי אלכסנדר שטרקמן, זה שהיה בא לפנות בוקר וקושר את הסוס, שכל כך מפחיד, ליד בית הילדים, ותיכף בורח.

משה

(לעמי) אתה תשתה עוד תה?

עמי

איך אפשר לשתות שלש כוסות תה בעת כל כך קצרה?

דבורה

אצלנו היו שותים אף יותר משלש כוסות תה בערב אחד. היו מציעים לשותים מגבת. לקנח את הזיעה.

(האור עולה על נדב ה"נכנס", לבוש מעיל צבאי ישן. לראשו כיפת צמר צבעונית.)

נדב

עוד יש תה?

אסתר

נדב! היכן היית?

נדב

בחדר. אמא.

אסתר

חשבתי כי הלכת לרפת. רק לכמה דקות. מה הלבוש הזה? מה? אתה נוסע?

נדב

לא איעדר מן הטקס. מחר.

אסתר

דבורה

סבך ואביך לא היו סולחים לך על כך. אתה תהייה בטקס.

אסתר

וכי שאלתי אם תהיה בטקס או לא תהיה בטקס מחר?! אתה מסתיר משהו מפני. משהו שאסור שאדע. ענה!

עמי

נדב. עלינו למהר.

אסתר

עלינו?! לאן ומדוע צריך נדב למהר אתך?

נדב

אמא. אירעה תקלה. הדבר קשור בצבא. ביחידה שלי. עלי לצאת מכאן חכמה שעות. אילו היה זה למשך זמן ארוך יותר- לא הייתי יוצא. גם לא היו קוראים לי. אשוב בשעת לילה מאוחרת.

משה

אסתר.... הניחי לו.

אסתר

(משסעת את דברי משה) לא תלך. אתה כבר השתחררת מן השירות. אתה גם השתחררת מן החובה לברוח מן הבית בן-רגע, בכל פעם שזה נראה למישהו כהכרחי. אפילו צו לא קיבלת. האם קיבלת?

נדב

לא. לא קיבלתי.

אסתר

אז אתה לא תלך. אחרי שנצא מכאן, אתה תבוא אלינו. למשה ולי יש דברים לומר לך. אנחנו נשוחח בעניינים חשובים יותר ודחופים יותר, מאשר לקום ולהסתלק מפה הלילה, אינני יודעת לאן.

נדב

אמא. אין זו שאלה של צו...

אסתר

אלא של מה?! של תקלה ביחידה שלך? היא לא שלך יותר משהיא של כל האחרים.

נדב

אבל אמא....

אסתר

אתה לא תלך. די לי שלא ישנתי כבן אדם במשך כל שלשת השנים הרעות הללו. גם די לי והותר בדמעות, בהן מיררתי אחרי מות אביך.

נדב

לא ביקשתי לדבר בזה עכשיו.

אסתר

במשך כל חיך לא דיברתי אליך בזה. עכשיו רוצה אני. אתה תקשיב....

נדב

(משסע דבריה) דבורה. אני אחזור לטקס. לא אאחר. ("פונה לצאת")

אסתר

שלום דבורה?! האם לא ני אמך! נדב! מי הוא האחראי לכך שקראו דווקא לך. מי?

נדב

אמא. הניחי לזה.

אסתר

(לעמי) אתה? ענה לי. (עמי מחריש)... יפה. עכשיו אמור לי: איך יכולה אני לשוחח מיד עם המפקד שלך? אני רוצה לדבר עמו. מיד.

נדב

די אמא. יכולה את לדבר עם רכז המשק ועם כל מי שתחפצי, אם רצונך לנווט כל פסיעה בחיי. אבל לא ארשה לך להתערב בדברים האלה.

אסתר

האלה?! שסבתא דבורה שלך מיטיבה להבין יותר ממני?! (לדבורה) את...אשה ארורה...

משה

אסתר!

אסתר

וארור הרגע בו פגשתי בך, לראשונה. בך ובשאלו.

משה

אסתר. השומעת את מה שפיך מדבר?

דבורה

הנח לה. משה. כאן ביתי. כלתי ואם נכדי רשאית לומר כאן כל מה שיש בלבה.

אסתר

עודך אומר ללכת, נדב? (נדב מחריש) אני שאלתי, בן שלי. עודך מתכוון ללכת?

עמי

נדב, ענה. חייבים לזוז.

נדב

אמרת ליך, אמא. הניחי לי בענינים האלה.

אסתר

(לדבורה) את זוכרת את ליל הסופה השחור משחור, בו רמתי אני כמטורפת, ילדה בת שבע-עשרה וחצי, כרסי בין שיני, לחפש אחר שאול? את לא זוכרת....

דבורה

כף רגלך השמאלית נפצעה אז ושתתה דם. אבל את המשכת לרוץ, עד שמצאת אותי.

אסתר

במחסן הנשק!!! מנקה ומצחצחת רובים וטוענת חגורות כדורים בשביל מי שיחזור ובשביל מי שלא יחזור.

דבורה

אני לא שכחתי.

אסתר

גם אני לא שכחתי. את עיניך הבורקות. את מבט הפלדה, אותו נעצת בכל הנוכחים שם. כל כך התגאית לספר באזני, כמה אמיץ ונכון לקרה היה שאול, כאשר נקרא על ידך ועל יד שאר אנשי הבטחון המושבעים, לצאת לפעולת העונשין נגד ניהיאת אל טריק... את! אמו של אבי הילד שנמצא אז ברחמי!

נדב

אמא. די?!?

אסתר

די?!? הרי אתה יוצא לקרב, לא? אני נותנת לך צידה לדרך. (לדבורה) וכשבא הבוקר, ואת לבשת את השמלה הזאת, וכמו פסל עשוי שיש, הלכת אחרי הארון, את לא הזלת דמעה. אף לא דמעה אחת. אולי חשבת שאני אבכה. גם עבורך. אולי חשבת ש לי יהיו דמעות, מפני שאני לא נשבעתי להקריב הכל בדם ואש. אולי חשבת ש לי יהיו דמעות מפני אני לא נשבעתי להפוך את לבי לאבן. להשתמש בעיניים רק בשביל להיטיב ולראות אויב בחשכה. לא בשביל לבכות! אבל אני לא הזלתי בבוקר בבוא אפילו דמעה אחת. כולם חשבו, מן הסתם,

כי גם אני הפכתי בן-לילה להיות שטרקמן אמיתי. אבל אני... אני אף לא הרהרתי בבן שלך,
כאשר כיסו אותו באבנים....

נדב

אמא.

משה

הנח לה.

אסתר

גם לא הרהרתי באלכסנדר שטרקמן הגדול. הגיבור הנערץ.

נדב

אמא!

דבורה

הס, ילד. (לאסתר) דברי.

אסתר

....אני חשבתי רק על יצור אחד. יצור שלא ידע מה מתרחש סביבו שאביו מת עוד לפני שהוא
נולד. עובר אומלל שלא יכול היה אף למחות. לשאול. לזעור. לסכות... נדב... משה, קח
אותי מפה.

משה

ודאי, אסתר. (האור כבה על אסתר ומשה. הם עומדים "לצאת" אסתר פונה אל דבורה)

אסתר

התפללי דבורה. התפללי היטיב. בקשי מאלוהים, באופן אישי, שלא יקרה לבנינו משהו רע?
(האור על אסתר ומשה כבה. תיכף לך – חושך. נכנסת האישה השרה)

אשה שרה

פִּשְׁטָתִי כִּתְנֵתִי. לָמָּה אֶלְבָּשְׁנָה ?
הַדְּלִקְתִּי נֵר בְּחֻלּוֹנִי. יִרְאֲנוּ מִרְחוֹק.
אֵל טַל וְאֵל מְטָר בְּהָרֵי גְלְבוּעַ,
עַד יָשׁוּב מִחֲמַד עֵינַי, מִן הַלֵּילָה הַשְּׁחֹר.

אִירוֹס כָּחַל תּוֹמֵךְ מְרֹאשְׁתִּי
רְקִפַת סְגֻלָּה תְּצִיץ מְרֻגְלוֹתַי.
נְרָקִיס לְבָן עֲמוּד יְמִינִי,
כְּלָנִית אֲרֻגְמָן, שְׁלֵהֶבֶת שְׂמָאלוּ,
לְבִי עַל לִוְחַ לְבוּ.

לְבִשְׁתִּי שְׂמֵלֹתִי, בְּגָאוֹן אֶלְבָּשְׁנָה.
אוֹר שְׂמֵשׁ קוֹפַחַת גְּלֻעַד מִרְחוֹק.
אֵל טַל וְאֵל מְטָר בְּהָרֵי גְלְבוּעַ
עַד יָשׁוּב מִחֲמַד עֵינַי אֶל הַנְּצַח הַשְּׁחֹר.

אִירוֹס כָּחַל תּוֹמֵךְ מְרֹאשְׁתִּי.
רְקִפַת סְגֻלָּה תְּצִיץ מְרֻגְלוֹתַי.
נְרָקִיס לְבָן, עֲמוּד יְמִינִי,
כְּלָנִית אֲרֻגְמָן, שְׁלֵהֶבֶת שְׂמָאלוּ.
לְבִי עַל לִוְחַ לְבוּ.

=====

(האישה השרה נעלמת. אור על דבורה, נדב ועמי)

ת מ ו נ ה ש י ש י ת

נדב

הזמן דוחק, דבורה. שלום.

דבורה

תמיד ממהרים. דבר לא דוחק.

עמי

עלינו למהר. לפנינו שישים דקות בנסיעה. אינני מבקש תקלות נוספות הלילה.

דבורה

נדב. לאן אתם ממהרים? מה התקלה המאלצת אותך לצאת בגשם הזה אל החושך?

נדב

דבורה. יש דבר שחייבים לעשותו. אני אחזור תוך כמה שעות. שלום. (נדב ועמי "פונים" לצאת).

דבורה

נדב. אל תלך.

נדב

דבורה?! גם את?!

דבורה

אל תלך. נכד שלי. שמע, הפעם לקול אמך. בנים, צריך שישמעו לקול אימם.

נדב

דבורה. אני אחזור. בזמן.

דבורה

אל תלך. אין לי יותר נכדים. אין לאמך עוד בנים.

עמי

אנחנו רק נברר משהו בצד השני. לא יהיה מגע אם אויב. הכל יעבור בשקט. זו פעולה שיגרתית, סבתא... שטרקמן.

דבורה

אתה מפקדו של נדב?

עמי

אני. הוא יגיע לכן לפני תחילת יום הזיכרון.

דבורה

בשישים דקות נסיעה ובמזג אוויר כזה, לא תרחיקו. לאן פניכם?

עמי

לירדן. לשם כך ביקשתי את נדב.

דבורה

היכן תעברו בו?

נדב

עמי.. בוא ונלך. אני חייב לחזור בהקדם.

עמי

איך אסביר לך? ב.. מקום כלשהו בדרום עמק בית-שאן.

נדב

עמי. אין טעם לפרט.

עמי

(לדבורה) את החבאת אקדחים על החזה ? בכך את רשאית לדעת.

דבורה

אל תלך.

נדב

מאוחר, דבורה. אני הולך. אנשים מסתכנים בטביעה, אם לא אהיה שם. דבורה.

דבורה

אל תקרא לי דבורה ! קרא לי סבתא ! הלא אתה הנכד שלי. אני סבתך. קרא לי "סבתא".....

נדב

אינני יכול. אינני יכול שלא ללכת לשם.

דבורה

(שולפת מפה צבאית ופורשת) היכן תעברו ? הראוני את המקום במפה.

עמי

(נדהם) מנין לך המפה ? לי אין טובה ומעדכנת מנה !

נדב

הרי זה תיק המפות שלי. חשבתי כי אבד.

דבורה

היכן בדיוק ? (מצביעה על המפה בפקודה)

עמי

פה. (מצביע) בנקודת הציון מופיעות חרבות. אלה חרבותיו של כפר שהיה ידוע לשימצה בכנופיות המרצחים שהגיחו ממנו בימים ההם. ניהיאת אל טריק.

דבורה

אה !!!!! (נלפתת)

נדב

דבורה !

דבורה

ניהייאת אל טריק... אשה זקנה אני. זקנה. אין לי יותר כוח. מדוע דווקא למקום הארור הזה?????

נדב

אין זה עניין של דווקא, דבורה

דבורה

האם לעולם לא ירפה ממני הגורל? ! אין זה עניין של דווקא.. מניהייאת אל טריק לא חזר אף שטרקמן אחד חי.

נדב

אני אחזור.

דבורה

מנין לך? על מה אתה מבטיח? אני. דבורה שטרקמן, אני. אני מיטיבה לדעת מה שווי ההבטחה הזאת. את כל חיי שילמתי במחירה ומה? גם המחיר הזה נמוך עדיין מערך ההבטחה הפשוטה: "אני אחזור". לא אסתר. לא משה ואף לא הבית הזה, לא עקרו ממך אף קורט אחד מרוחו של אלכסנדר.....

עמי

אשה אמיצה את, דבורה שטרקמן. מה שכתוב בספרים - אמת. (עמי ונדב פונים ללכת)

דבורה

נדב. לא כך תלך. אין זה לבוש הולם. (היא "מביאה" חבילה ארוזה בקפידה ומושיטה לנדב. הוא פותח)... אסתר ביקשה להשמיד הכל. אני שומרת על זה. יחד עם אקדחיו של אלכסנדר.

נדב

זו המערכת הריזרבית שלי ! את כל המשק הפכתי כשחיפשתי אותה לפני השחרור....

(בעזרת עמי ודבורה לובש נדב את אפוד הקרב. עבור דבורה מהווה כל זה מעין טקס. היא טורחת בכל פרט. תוך כדי המעשה נכנסת האשה השרה. האור יורד על השאר.)

אשה שרה

נוֹמָה יֵלֵד. לִילָה טוֹב. חֲלוֹמוֹת שֶׁל פֶּז.
עוֹד שָׂאוֹל וְיִהוֹנָתָן אוֹהָבִים, כָּאֵז.

אָבִיךָ טַפֵּס עַל הַר הַגְּלִבּוּעַ
לְרֹאוֹת אֶת שָׂאוֹל הַמֶּלֶךְ.
לִפְגֹּשׁ אֶת הַצֵּבִי יִשְׂרָאֵל,
לְשָׂאוֹל אִיךָ נִפְלוּ גִבּוֹרִים.

נוֹמָה יֵלֵד. לִילָה טוֹב. חֲלוֹמוֹת שֶׁל פֶּז.
עוֹד שָׂאוֹל וְיִהוֹנָתָן, אוֹהָבִים, כָּאֵז.

אָבִיךָ טַפֵּס עַל הַר הַגְּלִבּוּעַ
לְרֹאוֹת אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, שָׁם.
בּוֹכוֹת אֶל מִגַּן גִּבּוֹרִים,
לֹא יִלְבִּישׁ אֶת גּוֹפֶן, עֲדָנִים.

נוֹמָה יֵלֵד. לִילָה טוֹב. חֲלוֹמוֹת שֶׁל פֶּז.
עוֹד שָׂאוֹל וְיִהוֹנָתָן אוֹהָבִים, כָּאֵז.

אָבִיךָ טַפֵּס עַל הַר הַגְּלִבּוּעַ,
לְלַמֵּד בְּנֵי עַמּוֹ, קִשְׁת.
כְּתוּבָה עַל סִפְרֵי הַיָּשָׁר
אִיךָ עַל בְּמוֹתֶיךָ, חָלָל.

נוֹמָה יֵלֵד. לִילָה טוֹב. חֲלוֹמוֹת שֶׁל פֶּז.
עוֹד שָׂאוֹל וְיִהוֹנָתָן אוֹהָבִים כָּאֵז.

=====

(האשה השרה יוצאת. אור על דבורה. משה מקיש "מבחוץ")

ת מ ו נ ה ש ב י ע י ת

משה

דבורה?! האם לא שמעת? ("נכנס")

דבורה

אזני כבר כבדות, אך דרוכה אני לכל איוושה בחוץ, משה.

משה

אני דפקתי בדלת. לא ענית.

דבורה

סימן הוא כי לא לך חיכיתי. שב, משה. זהו לילה רוך בשביל דבורה שטרקמן.

משה

ביקשתי לומר כי אני מצטער מאד על מה שאירע הערב. אסתר יכולה הייתה לנהוג ביתר איפוק.

דבורה

הבלים. לא יכול היה לקרות אחרת. עייפתי.

משה

עליך לנוח. אולי תפרשי לישון?

דבורה

אני אחכה. כאן. רגילה אני בכך.

משה

נדב ישוב בשעה מאוחרת.

דבורה

יודעת אני. הוא יהיה עם כולנו מחר. כל המשפחה תהייה שם.

משה

בלי צל של ספק.

דבורה

אתה לא עמדת בדרכו של נכדי.

משה

איש, איש ודרכו. מוטב כך. לי אין הוא חייב דבר.

דבורה

האם כך?

משה

ודאי שכך.

דבורה

היכן אסתר? טוב היה אילו באה לכאן. מאמינה אני כי יש בידי להרגיעה.

משה

אצא לחפשה. התרגשות גדולה הייתה לה קודם. לא הייתה יכולה להירדם. היא אמרה כי בלילה כזה יפה לה הטיול בחשיכה.

דבורה

יהיו לכם עוד ילדים? לא שטרקמנים.... אסתר, וגם אתה, זכאים לכך. לשקט הזה. בלי הלילות האלה.

משה

יהיו. גם נדב יחזור. עליך לנוח היטיב, דבורה. יום מפרך ממתין לך, מחר.

(קולות אנשים נשמעים מבחוץ)

דבורה

שומעת אני קולות אנשים בחוץ. משה. צא. צא וראה מי הבא. (משה "יוצא") ...אלוהים.
עשה כך שתיפתח הדלת ונכדי יעמוד בה. נכדי. נדב. שאין לי בלעדיו מאום תחת השמיים.
שיעמוד הוא שם. בריא. שלם. אלוהים. לא עלי אני מבקשת רק עליו. עשה כך שתיפתח
הדלת והוא יעמוד בה. נדב. נכדי. בריא ושלם... אלוהים.

(האור עולה על עמי. ראשו חבוש. ידו חבושה ונתמכת באגד)

עמי

דבורה.....

דבורה

לא. לא. לא....?? (קולה הופך ליללת זעקה)

עמי

נדב איננו.

דבורה

נדב? הנכד שלי? לאאאא....

עמי

בדרך חזרה נתקלנו. נראה שהבחינו בנו והכינו מארב. כשחלפנו על פני החורבות נפתחה עלינו
אש תופת. כדור פגע בראשו. הוא מת במקום.

דבורה

כך. הרי שלא היה מנוס.

עמי

אני מבקש להמתין כאן. עד להלוייה. רשאי אני?

דבורה

עכשיו, הרי אין על מה למהר. אתה תשתה תה?

עמי

כן. אני אשתה. תודה.

דבורה

מיד אשוב. (דבורה "יוצאת". משה ואסתר "נכנסים")

אסתר

(מבחינה בעמי) אתה הרגת את בני.

משה

אסתר. הניחי לו.

אסתר

אתה הרגת את בני! אתה הרגת את בני! אתה הרגת את בני!!

(משה מחזיר את אסתר למקומה. היא המומה. רופאת. דבורה מופיעה. בשמלה החגיגית)

דבורה

(מגישה תה לעמי) שתה. יחם לך. אם יחם לך מעט, אולי יסולח גם לי.

עמי

יש מה שצריך כי יסולח לך?

דבורה

כן. שבלא רשות ביקשתי לי מעט שקט. פינה שלוה וקן חמים, שאוכל ללדת בו את בני. שבמצח נחושה עקרתי את אלכסנדר אישי, מתכלית חייו והבאתיו הנה, חרף שבועתנו.

סליחה עלי לבקש, על ששילחתי את בני למות במקום בו נפל אביו. הלא ראית. אם נכדי לא תסלח לי על שכך פעלתי. אני מקווה כי יסולח לי על חולשת הרגע, על שהעזתי למנוע משטרקמן לצאת אל הלילה, כאשר נקרא אל הנשק. כן. אם תשתה ותתחמם מעט, מאמינה אני כי יסולח לי. אשה זקנה אני, עמי. בכך, עמי, הרבה לא נותר לי שאבקש. הרי לא ניתן לי למות לפני בני. גם לא לפני נכדי. אלוהים. ממי יכולה אני לבקש על כך סליחה ומחילה? מהו זה שמאיר? איני מבחינה.

עמי

השחר.

דבורה

היום יום של טקס. חג. חג של כבוד ושל זיכרון עבורנו. כל המשפחה תהייה. כל הידידים יהיו. עם רב מאד. צריך יהיה להקפיד שלא יישכח דבר. צריך שידאגו לכל הפרטים.

משה

כבר עוסקים בכך. בחברים. מוטב כי תנוחי מעט. דבורה.

דבורה

כל השנה חיה אני בהתכוננות ליום הזה. אני אכבד כראוי את זכרם של אישי ושל בני. גם של נגדי. כבר רוצה אני לצאת. עמי. קרב נא הנה, שאוכל להישען על כתפך. משה - אסתר תזדקק לו, הפעם. (עמי ניגש) אשה זקנה אני.

(האור מועם. נכנסת האשה השרה)

אשה שרה

אֵלֵי שָׁלַל תּוֹכְלִי
מִרְגְּלוֹת גְּלוֹבֹעַ
לְטֹף פְּעָמַיךָ
צִלְצְלֵי כְּבָלִים לוֹ

תִּלְתְּלֵי זָהָב לְךָ
כְּסָף אֶהְפָּכֶם לִי.
שִׁלְג לְחַיִּיךָ
בְּקִמְטִים אֶחְרֹשׁ

קדמונית כל כך את,
כלבה של געש.
ממרחק שורפת
נפש אסיריך.

תלילי זרב לך.
כסף אהפכם לי.
שג לחיך
בקמטים אחרש

כי אלי תבואי
מרגלות גלבווע
עזה תהי פמות
אהבת חינו.

תלילי זרב לך
כסף אהפכם לי.
שג לחיך
בקמטים אחרש.

====

ך

ו

ס

